

Nro. 48.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből Kedden December 15-dik napján 1812-dik
esztendőben.

B é t s.

Mi ditsekedhetünk azzal, hogy e' hónap' 6-dikától fogva olyan jó tartós telünk van, hogy a' duna' ágán sok hajók oda fagyván, darabonként, deszkánként vagealják és hurtzolják - ki a' partra. Tsak havat kívánnának többet a' szántóvetők: de már ez is meglehetősen hullani kezdett.

Újságunk a' Frantzia nagy ármádától majd semmi nints: beszéllenek eleget, de e' mind bizonytalanság lévén, ezekkel, bizonyos igazságoknak olvasásában gyönyörködő Olvasóinknak nem szolgálhatunk.

Még Nov. 22-dikén e'képpen írtak volt *Wil-*
kából: — „A' Császár Nov. 14-dikén indult
Smoleksből, és *Orska* felé vette útját:

C c e

a' Vice-Király *Witcysk* felé ment-el a' 4-dik ármádával.

Ugyantsak a' *Wilnai* tudósítások szerént, melyek a' Berlieni újságlevelekben kijöttek, a' Frantzia fő hadi szállás Nov. 27-dikén a' *Bereczyna* mellett *Borisow* városától nem messze *Studzemkában* volt, és a' Fr. ármáda haladék nélkül téli szállásokra fog menni. A' Császár felől, a' ki leg jobb egészségben volt, úgy ítéltek Wilnában, hogy néhány napok alatt oda fogna érkezni.

Spanyol Ország.

A' Spanyol fegyveres seregek organizációjáról igen ritkán találunk valami nyomas előadást a' közönséges levelekben. Abból, a' mit egyszer másszor említenek felőlők, úgy látszik, hogy az ő reguláris seregek bizonyos számú nagy ármádákra vannak felosztatva, melyek különb különb tartományokban tanyáztván, különös fő vezérek alatt csak magokban dolgoztak eddig. Így dolgozott eddig egy insurgens ármáda a' *Castannos* vezérlése alatt Gallitziában; egy más ármáda a' *Lacy* vezérlése alatt Kataloniában; egy harmadik ármáda az *Odonel* vezérlése alatt Murciában, egy negyedik ármáda, melly éppen 4-diknek is neveztetett, a' *Ballasteros* vezérlése alatt Andaluziában. Minden környülállások azt mutatják, hogy az Ánglusok nem voltak megelégedve az insurgenseknek ezen organizációjával, és ez okozta, hogy a' *Cortegek* végezetre az Ánglus fő vezért *Wellington* a' Spanyol ármádáknak is Generálissimóssokká nevezték, reménlvén, hogy ennekutánna

egy fő alatt nagyobb egyességgel és hathatósággal fognának dolgozni. —

Hogy azonközben ezen intézetnek leg alább még eddig nem lett az a' köveitkezés, melyet a' *Cortesek* reménlettek, nyilvánságosan kitéttik azon levélből, melyet ezen dologra nézve *Ballasteros* a' Spanyol Hadiministerhez írt, melynek ennyiben áll a' foglalata: —,

„Excellentziás Úr! Azolta, hogy én *Madridből* eljöttem, azolta hogy *Barcellona, Figueras, Pampelona, és St. Sebastian* váraik *Franzia* kézre jutottak, mindent elkövettem, a' mit alkalmatosnak lenni tartottam a' revolutzióknak lábra állíttatására nézve; Spanyol Országnak külömbkülömb tartományaival levelezést folytattam; olyan bátorsággal tettem lépéseimet, a' melyet még eddig senki fellyül nem haladott; 's hízelkedek is magamnak azzal, hogy eddig való nyereségeinkre senkiközöttünk nálamnál hasznosabb eszköz nem volt. —

„A' revolutzióknak kezdetétől fogva le nem tettem fegyvereimet, 's házám ditsőségére az ellenség' minden az ellen intéztetett próbatételeinek ellentállottam. Mindenkor állhatatosnak, mindenkor Spanyolnak, 's arra mindenkor késznek talált engem' a' haza, hogy őtet védelmezem, a' nélkül, hogy, miat *Exc.ád* maga is jól tudja, tulajdon magam' vagyonjaival is gondoltam volna. —

„Bámúlással esett értésemre, hogy *Anglus* Generális *Marquis Wellington* a' *Cortesek'* határozása által Spanyol országi *Generalissimussá* neveztetett légyen!

„Azok, a' kik a' mi Országunk' ditsőségé-

nek védelmeztetése végett millió fegyveres társainkat sírba fektették, nézik, hogy mit tsinálunk; és én nem tartanám *Arragoniai* születésnek magamat, ha nyilvánossággal tudtára nem adnám Exc.ádnak azt, hogy jelentse-meg nevemben Országlószékünknek, hogy én telyességgel helybe nem hagyhatok egy olyan végzést, melly által a' Spanyol névnek betsülete gyalázattal megbélyegeztetik, 's ennek katonái az Anglus elsőségek megesmerése által megalatsonyíttatnak, a' melly elsőséget mi ezen tselekedetünk által annak a' nemzetnek engedünk, mellynek barátságát mi örökké megérdemelni iparkodtunk, 's a' mellynek tsalárdígéreteit jobban senki nem esmeri, mint Országlószékünk' Előülölője Hertzeg *Infantado*. —

„Én ezen történet' hírét, 's azután azt a' parantsolatot is vettem, hogy a' vezérléseni alatt lévő ármádaival induljak-meg, a' melly parantsolat által mind azoknak az embereknek, katonáknak és polgároknak, a' kikből ezen ármáda áll, betsületek játékra tétetik-ki. Én a' magam gondolatait a' *Wellington* generalissimnsságának megesmértetése eránt titkolni nem tartom szükségesnek, 's mivelhogy ez a' tárgy országunk' közönséges boldogságára nézve a' legfontosabbak közzé tartozik: erre nézve Exc.ádtól várom annak meghatározását, hogy továbbá mi tévő legyek. —

„Az Exc.ád írásából látom, hogy Lord *Wellington* köszönetét intézte légyen a' Spanyol Generálisokhoz azon iparkodásaikért, mellyeknek a' szövetséges ármádákra nézve leg szerencsésebb resultatumai lettek. Kinek hatalma alá

biztattatik e'szerént a' Spanyol nemzet' fegyveres ereje? Úgy kell-e a' Spanyol Országoknak tartatni, mint a' Portugalliai kisi Királyságnak? A' mi revoluzionának eredete nem egészen kü-lömbözik-e a' Portugalliai revoluziótól? Nem hangoztatják-e a' világnak minden részei vis-sza, el emállásunkat? Egy idegenre bízhatjuk-e a' mi egész fegyveres erőnknek vezérlését? Spanyol országnak vannak még a' jellemző kör-nyülfállások között is segedelem küfejei; 's a' mi Generálisaink, tisztjeink, és katonáink meg-győzhetik az Anglusokat sőt a' Frantziákat is a' felől, hogy ok a' isatázó napokon éppen annyi vitézséget és fenyítéktartást tudnak mutatni, mint mind ezek a' két nemzetek, és hogy az ő vezérjeik elég alkalmasok arra, hogy őket győzedelemre vezerejék. —

„A' vezérlésem alatt lévő 4-dik ármáda elé állhat, és megmondhatja a' nemzetnek, hogy ő katonai tekintetben senkinél nem alább való, és hogy ő, a' nélkül, hogy magát megalatsnyít-sa, meg nem szenvedheti azt, hogy az a' di-tsőség, mellyet magának szerzett, 's azok a' szolgálatok, mellyeket tett, meghomályosítas-sanak, azért, hogy Lord Wellingtonnak hízel-kedjék, noha egyébaránt mindenkor kész leszen a' hadi munkát véllé egyetérve folytatni. —

„Végezetre arra kérem Exc.ádat, hogy nem-zeti seregeinket és hazafi polgárainkat ezen do-log eránt kérdezze-meg, és ha ők ezen dolog-ban (a' Lord Wellington generalissimussá lett ne-veztetésében) megégyeznek, ekkör én, hazámba visszatérek azért, hogy ily módon az egész vi-lág előtt megmutassam, hogy éngemet erre a'

nyilatkoztatásra csak a' betsület és hazám' boldogsága indítottak, nem pedig azok a' dicsőösségre és gazdagságra vágyódó szélzások, mellyeket a' rossz indulat külömben, az én esmértes és áhatatos szolgálataim által enyire megfundáltott hazafiúi indulatomat nem tekintvén, nékem tulajdoníthatna. —,

„*Ballasteros.*

Az Anglus újságlevelek, a' magok természetek szerént, ki egy ki más módon nyilatkoztatják vélekedéseiket ezen dolog eránt. A' Ministerekkel ellenkező írók azt mondják, hogy ők előre megjövendölték, hogy ilyen következéseleszen a' Lord Wellington Generalissimussá való neveztetésének. A' Ministeri részen lévők pedig más tekintetből ítélnék az egész dolog felelő: —

„Úgy látszik (így szól a' *Statesmann*) hogy Generális *Ballasteros* elvesztette a' Hadi Ministerhez írott levele miatta' vezérséget. A' Spanyol Országlószék, a' melly Lord Wellingtont már Generalissimássá nevezte vala, nem vehette vissza a' szevát; maga magának nem mondhatott ellene. Ezek az előre ellátott következései egy ilyen, magában talám hasznos, de azon nemzet' characterével, mellynek az ő oltalmazó hadi munkáiban álló kormányozását magunkra vettük, meg nem egyező határozásnak. —

„Generális *Ballasteros*nak a' Hadi Ministerhez írott levelében (így szól a' Kurir), mi olyan kifejezéseket találunk, mellyek a' mi ezen Generális eránt való eleinteni jó vélekedésünket egészszen semmivé teszik. Miért indítja őtet

bámúlásra az, hogy Lord Wellington Generalissimussá neveztetett? Mitsoda Spanyol Generálist nevezhetünk, a' ki Wellingtonnal öszsze hasonlítani méltó volna? Mi örömeztőbb látjuk, ha a' *Cortesek* az üres szemrehányások és veszekedések helyett által látják azt a' nagy igazságot, hogy az ő első kötelelességek, az ő egyetlen szükséges lépések a' légyen; hogy olyan állapotba helyeztessék magokat, hogy a' Frantziáknak ellenek álhassanak. Eljött az ideje, hogy az iparkodást, égyetértést, és a' bátorságot kettőzteni kell. Két esztendeje, hogy a' *Cortesek* öszszehívattattak; sokat, vagy talám igen sokat is vártunk ezen gyűléstől. Ha olyan virtusok találtattak Spanyol Országban, mellyek Európának egyéb részeiben esmeretlenek voltak: találtattak benne oly fogyatkozások is, mellyek nem gyanítottak, 's gyakran olly akadályokra találtak a' leg dítésretesebb iparkodások, a' millyeneket ott feltenni sem lehetett volna. A' *Cortesek* hibái azonközben tsakugyan nem gyökeresek, és mi olyan ítéletben vagyunk, hogy ez a' társaság jót akar, és az ő printzipiumai tiszták: de kórmányoztatásra van szüksége, 's a' benne lévő erőnek egy hangra kell igazíttatni. Minthogy Generális *Ballasterosnak*, mint lászik a' volt a' czélzása, hogy a' maga hazája síjaiban kedvetlenséget gerjeszzen-fel az Anglusok ellen, tehát igen jónak lehet tartani, hogy egy ilyen gondolkodású embertől a' vezérség elvételét.

A' *Kadiksi* leg újabb újság levelek szerint (így szólnak a' Frantzia tudósítások) megvalóságosulának az Anglus és Spanyol vezérek kö-

zött támadott egyenetlenkedést vagy meghasonlást illető hírek. *Ballasteros*tól nem csak hogy a' vezérség elvétetett, hanem maga is elfogattatván, Afrikába *Ceuta* várába küldetett számki-
vetésbc. De nem csak *Ballasteros* protestált a' Spanyol Generálisok között a' Lord *Wellington* Generálissimussága ellen: Generális *Merino* és mások is kinyilatkoztatták, hogy nem szolgálnak alatta.

A' Párisi *Journal de l' Empire* szerint ezek voltak a' Spanyol Országi leg újabb tudósítá-
sok: —,

„*Vittoria*, Nov. 6-dikán és 8-dikán. Generális *Caffarelli* a' Fr. északi ármáda vezére, minekutánna az úgy nevezett Portugalliai Fr. ármádát, a' melly most Generális *Souham* által vezéreltetik, az Anglusok ellen Burgosnál és azután is egy darabig hathatóssan segítette volna, azt már most elhagyta a' *Duero* vize partján; a' honnét az, ha *Jósef* Király Madridból arra felé fog közelíteni, az Anglusok ellen előre nyomúlhat. —

„Generális *Caffarelli* azután ismét vissza utazott Burgoson által azon tenyákba, a' hol annakelőtte feküdt az ármáda, 1300 Anglus és Portugallus hadi foglyokat hozván vissza magával, a' kik között 26 tisztek vannak. Ugyan ezen hadi foglyok közzül 200-zat *Burgosban* hagyott hátra Gen. *Caffarelli* azért, hogy ott a' 35 napokig tartott ostrom által össze rontatott erősegen dolgozzanak.

A' *Vittoriai* tudósítások egyenlően erősítik, hogy *Jósef* Király Nov. 2-dikán vissza érkezett *Madridba*, a' hol nagy hajlandóság.

nak kimutatásával fogadtatott a' néptől, 's a' honnét ugyan ezen Vittoriai tudósítások szerint Nov. 4-dikén ismét útnak indúlt ő Felsége Waladolid felé.

A' Ministerekkel ellenkező részen lévő Londoni igen heves újság a' *Times* e'képpen fejezi ki magát a' fennforgó környülállásokra nézve a' maga Nov. 22-dikén költ levelében: —,

„Minden postahajóinkon, mellyek Lisbonából érkeznek, vigasztaló tudósításokat várunk: de semmi e'félét nem találunk. A' Frantziákat *Madridba* vissza menni szemléljük, a' nélkül, hogy a' Kadikszai Országlószék valamelly hathatós lépést tenne az ő megakadályoztatásokra, az ő szárnyaikon vagy hátok megett való megtámadtatásokra, 's nyughatatlankodtatásokra. Mi bámúlunk, midőn azt haljuk, hogy *Jósef* tsupán csak 10 ezer emberekkel Valenciából Cuencán által *Madridba* utazott, 's a' Spanyolok még is ott, a' hol utazott által, fegyvert nem fogtak, hogy őtet tartóztassák. Mi módon lehet megmagyaráznunk ezt a' lágymelegséget? Mesterséges ravasság - é ez, vagy pedig erőtelenség? Mi történik magának az Országlószéknek közepette? Mi attól kezdünk félni, hogy a' Spanyol nemzetnek minden iparkodását, minden hazafiúságát valamelly titkos ok gátolja. Minden az eránt való reménységünk mellett, hogy talám ezen gyanakodásainknak nintsen fundamentomjuk, e' nem múlathatjuk, hogy egy Státusunk' nagy emberének szavaira ne emlékeztessük Olvasóinkat, a' ki 1809-ben a' Spanyol Országlószékről beszélvén, e'képpen szóllott: —
„Ha a' Spanyol *Junta* azon egy eszköz helyett, melly csak egyedül mentheti meg az Országot, a' helyett t. i. hogy a' maga szövetségesének (Angliának) állhatatos hűségéhez folyamodjék, a' maga előre való vigyázásbéli eszkö-

zeit a' Monárchianak java és a' népnek kívánsága ellen, a' maga hatalmának fenntartása végett szünetlenül szaporítani meg nem szűnik, minden szerentsétlenségei terhesebbekké, 's az ellenség' állapotja szerentséssebbé leszen."

„Mi nem vádoljuk a' Spanyol országglószéket: de tsakugyan még is kell néki valamely Agenseinek lenni, a' kik nem teszik tartozó kötelességeiket; akadályoztatja valami a' machinát, a' mi miatt nem mozoghat illeendően. Nem volt a' Spanyol Generálisok között egy is olyan munkás, mint *Ballasteros*, még is ez veszté el hivatalát. A' Spanyol Országglószék új, ennek vezetés kívántatik. Az Anglus nép Spanyol Országért ontotta ki a' vérit 's patsékolta el a' kiúsit: köteles tehát az Angliai Ministérium arra, hogy a' maga béléltása és befolyása által kórányozza a' Spanyol Országglószéket. Hibáznak Ministereink, ha a' magok befolyásokat ezen Ország' belső Systemájának megjobbítására nem fordítják. Mi azt hánytuk eddig Ministereinknek szemekre, hogy miért nem küldöttek több fegyveres népet Spanyol Országba; most ellenbe azért érdemlenek szemrehányást, hogy miért nem állítottak eddig erősebb és jobb készületű Spanyol seregeket az ellenség eleibe. Valameddig Anglia ezt véghez nem viheti, mind addig maga viseli czél és haszon nélkül a' hadakozás' terhit. Győzedelmeskedni a' Generális' munkája: a' győzedelmet a' lehetőségig használni, 's azt tselekedni, hogy a' győzelem többeket vonjon maga után, a' Minister dolga. A' mi Generálisunk megtette kötelességét, de keserves dolog, hogy hazájára semmi haszon nem következik munkájából. Keservesen eshetik néki az, hogy nem a' helynek, nem az időnek akadályai, hanem Ministereinknek hibái által kényszerítettik arra, hogy a' helyett, hogy az ellenséget kergethetné, maga kénytelenítettik magát vissza vonni. Mit fognának Ministereink mondani akkor, hogy a' *Wellington* nagy lelke alkalmas volna azt tselekedni, hogy a' vezérséget letegye.

's armádánkat magára hagyja, hogy folytassa a' mint lehet hátrálását Portugallia felé, 's a' többi.

A' *Gerillas* Generálisokról és seregeiknek számosságáról, ilyen laistrom jött-ki a' közönséges levelekben: *Gen. Espoz-y-Mina*, 4000 gyalogokkal, 1000 lovasokkal — *Longa* 6000 gyalogokkal 700 lovasokkal — *Topia* 1000 gyalogokkal — *El-Empcinado* 3400 gyal.kal 700 lov.kal — *Padella* 1000 gyal.kal 250 lov.kal — *Herreros* 300 gyal.kal 400 lov.kal — *Salazar* 1360 gyal.kal 500 lov.kal — *Campillo* 1000 gyal.kal 400 lo.kal — *Merino* 2000 gyal.kal 600 lov.kal — *Saordul* 500 gyal.kal 300 lov.kal — *El-Pastor* 700 gyal.kal 500 lov.kal — *Zorilla* 120 lovasokkal — *Barbon* 300 lovasokkal — *Pintó* 1000 gyal.kal 250 lov.kal — *Duran*, *Amor*, és *Taugenza* együtt 3000 gyal.kal, 400 lov.kal — *Portier* 400 gyal.kal, 400 lov.kal — *Temp-rano* 300 lov.kal — *Ortega* 300 lov.kal. —

E' szerént áll ez az egész Országban elszéledve lévő szabad akaratú armáda 26,160 gyalog és 7220 lovas katonákból, 's vezéreltetik 20 Generálisok által, ha tsakugyan 300 emberekből álló seregnek vezérét is Generálisnak nevezhetjük.

Nagy Britannia.

Az Orosz hadi hajós sereget *Cronstadt*-ből minden órán várták a' *Portsmouthi* kikötőhelybe. Már elevezett volt a' Dániai partok mellett. Két osztályokban evez, mellyek közöttül egyiket *Crescy*, a' másikat *Hamadryad* nevű Anglus Fregátok vezetik.

Orosz Tudósítások.

A' Gen. *Tschitschagoff* fő hadi szállásán egy *Bulletint* hirdettek-ki Nov. 10-dikén, melly az Orosz fő vezér *H. Kutusow* armádájától érkezett oda, és ez a' foglalatja: — Az Oktob. 18-dikán történt fényes győzelem után, mellyben a' Nápolyi Királytól vezéreltetett armáda a' maga ártillériájának egy részét, egész bagázsáját és sok embereit elvesztette, előnyomult *Moskauból Borowsk* felé, azon

úton, a' melly Kaluga felé megyen. Ez a' mozdulás ezen tartományt fenyegetni látszott: de megelőzte azt H. *Kutusow* nagy sebességgel, egész ármádájával a' nevezett úton Maloi-Jaroslavec mellé menvén, a' hova Gen. *Doktoroff* 26-dikra viradó éjjel közelítvén, a' tsata reggel 5 órakor elkezdődött és 10-ig tartott. Az ellenség 8 versben veretett-ki a' maga állásából, és rendkívül iparkodott abban megmaradni, de végre még is kinyomták belőlle, minden vakmerősége mellett is, Vadászaink, 's a' várost elfoglalták. Hátrálása alatt 10 ágyút és néhány ezer embereket vesztett az ellenség. Ezen megverettetésének következése volt, hogy seregeink Moskaut megvevtek. *Napoleon* minden oldalról nyomattatik; az ő éhség miatt elalélt ármádája szózatlan hússal táplálja magát. Az Orosz Birodalom' fő városát elhagyni kénytelenítetvén, meghatározta, hogy abban erőtlenséggel nyomaikat hátrahagyja; azt mondják, hogy ezen ősi kastélynak a' *Kremlnek* felvettetését megparantsólta.

Orosz tábori Hirdetés, költ. Nov. 9-dikén.

Az ellenség a' maga hátrálását folytatván; véghetetlen sokat vesz a' hátrálásban. A' maradozókat, sebeseket, és betegeket naponként hagyja maga után; ágyút ássa vagy süllyeszti; lógereit és lógeri készületeit égeti. A' Wiazmai és Dorogobuzi öszszetsapásokban 5 zászlót, 26 ágyút, és több mint 3000 embert fogtunk-el, kik között 2 Generálisok, 3 Obersterek, és 30 egyéb tisztek találtak. Elestjei és sebesei közel 10,000 emberekre telnek. — (A' többi következik.)

A' további tudósításokban, mellyek ugyan csak az Orosz fő hadi szálláson Nov. 10-dikén jöttek-ki, egy heves tsatáról emlékeznek, a' melly Nov. 7-dik és 8-dik napjain a' Dorogobuskból Witepsk felé menő útban a' Gen. *Platow* lovassága és Vice-Király seregei történt, és a' mellyben a' Vice-Király seregeinek, az Orosz tudósítás szerént, feles számú embert és artilleriát kellett elveszteniük.